

Nội dung bài viết

1. [Đọc hiểu bài Đi trong hương trầm trang 75, 76, 77 SGK Ngữ Văn 10 Cánh Diều](#)

Đọc hiểu bài Đi trong hương trầm trang 75, 76, 77 SGK Ngữ Văn 10 Cánh Diều

*Em gửi gì trong gió trong mây
Để sáng nay lên Vòm Cỏ Tây
Hoa trầm e ấp trong vòm lá
Mà khắp nơi mây hương toả bay!*

*Dù đi đâu dù xa cách bao lâu
Dù gió mây kia đổi hướng thay màu
Dù trái tim em không trao anh nữa
Một thoáng hương trầm cho ta bên nhau*

*Gió Thập Mươi đã thổi, thổi rất sâu
Có nỗi thương đau có niềm hy vọng
Bầu trời thì cao, cánh đồng thì rộng
Hương trầm bên anh, mà em đi đâu?*

*Dù đi đâu và xa cách bao lâu
Anh vẫn có bóng em giữa bóng trầm bát ngát
Anh vẫn thấy mắt em trên lá trầm xanh mát
Anh vẫn nghe tình em trong hương trầm xôn xao...*

*** Nội dung chính:**

- Văn bản “Đi trong hương trầm” nói về cảm xúc của nhân vật trữ tình - người con trai với nỗi nhớ "em" da diết. Mỗi lần "đi trong hương trầm" là mỗi lần hình bóng "em" lại ùa về trong nỗi nhớ của "anh". Nỗi nhớ, tình yêu đã gắn kết những tâm hồn xa cách. Hương trầm, hoa trầm, lá trầm, bóng trầm.. chính là nhịp cầu nối những yêu thương.

*** Trả lời câu hỏi giữa bài:**

Câu 1 (trang 76 sgk Ngữ văn lớp 10 Tập 2): Chú ý không gian, thời gian, hình ảnh hoa trầm

Trả lời:

- Không gian: Trong gió, trong mây, trong vòm lá, khắp trời mây Vòm Cỏ Tây

- Thời gian: sáng nay

- Hình ảnh hoa trà: e ấp

→ Hoa là biểu tượng của cái đẹp, nhưng rất phù du. Lá là biểu tượng của tuổi xuân, của sự sống; nhưng không thể vĩnh cửu. Một tình yêu đẹp, phơi phới thanh xuân, nhưng cũng thật mong manh. Dường như nỗi đau mất mát khiến cho cả gió, mây, hoa, lá... cũng ngỡ ngàng, thẫn thờ.

Câu 2 (trang 76 sgk Ngữ văn lớp 10 Tập 2): Những biện pháp tu từ nào được sử dụng trong các khổ thơ 2 và 3?

Trả lời:

- Biện pháp tu từ:

+ Điệp từ: “dù” nhắc lại 3 lần

+ Điệp từ “thôi” nhấn mạnh 2 lần

+ Biện pháp đối: “Bầu trời thì cao, cánh đờng thì rộng”/ “Hương trà bên anh, mà em đi đâu”: hai vế đối nhau

Câu 3 (trang 77 sgk Ngữ văn lớp 10 Tập 2): Cách diễn đạt của khổ thơ này có gì giống và khác với khổ 2?

Trả lời:

- Cách diễn đạt ở khổ thơ cuối có nét tương đồng với khổ 2:

+ Lặp lại câu “Dù đi đâu và xa cách bao lâu”

+ “Em” và “anh” vẫn xa cách, có thể không gặp lại nhau nữa

+ Tác giả nhắc đi nhắc lại về sự cách biệt, như một lời nhớ thương da diết.

- Tuy nhiên, ở khổ thơ cuối, nhân vật trữ tình lại khẳng định, như một câu trả lời cho những cách trở được liệt kê ở khổ thơ thứ hai: Dù sự thật là em đã vĩnh viễn đi xa, nhưng tình yêu mà em dành cho anh và anh dành cho em thì vẫn nguyên vẹn và tình khôi như buổi ban đầu bởi: Anh vẫn có... Anh vẫn thấy... Anh vẫn nghe... trong cái màu xanh thanh xuân vô tận của bóng trà bát ngát, lá trà xanh mát, hương trà xông xao... Tất cả những gì thuộc về em đã được hóa thân thiêng liêng và gửi gắm biết chừng nào.

→ Điệp khúc khẳng định “Anh vẫn...” giống như tiếng vọng của một lời thề giao hòa giữa hai cõi âm-dương... Lời thề ấy vừa rất hiện thực, lại vừa vô cùng bí ẩn, mơ hồ..

*** Trả lời câu hỏi cuối bài:**

Câu 1 (trang 77 sgk Ngữ văn lớp 10 Tập 2): Nhân vật trữ tình trong bài thơ *Đi trong hương trà* là ai? Vì sao em xác định như vậy?

Trả lời:

- Văn bản “*Đi trong hương trà*” nói về cảm xúc của nhân vật trữ tình - người con trai với nỗi nhớ “em” da diết.

- Xác định được như vậy bởi xuyên suốt bài thơ giống như một lời độc thoại triền miên không dứt. Những hồi ức, những kỉ niệm về một tình yêu da diết, nỗi buồn nhớ mệnh mông... của người con trai với nỗi nhớ “em” da diết.

Câu 2 (trang 77 sgk Ngữ văn lớp 10 Tập 2): Hãy chỉ ra các hình ảnh thiên nhiên trong bài thơ. Những hình ảnh nào thể hiện tâm trạng trống trải, cô đơn của nhân vật trữ tình khi vắng “em”? Nêu cảm nhận về hình ảnh đó.

Trả lời:

- Các hình ảnh thiên nhiên trong bài thơ:

+ Hoa trà: e ấp, là biểu tượng của cái đẹp, nhưng rất phù du.

+ Lá trà: vòm lá xum xuê, bao bọc lấy hoa, là biểu tượng của tuổi xuân, của sự sống nhưng không thể vĩnh cửu.

+ Hương trà: thoáng → thoảng qua của gió, của hương mơn man dịu dàng.

- Những hình ảnh thể hiện tâm trạng trống trải, cô đơn của nhân vật trữ tình khi vắng “em”:

+ Hương trà: nghe hương trà khiến tác giả hồi tưởng lại dư vị của một mối tình dang dở.

+ Hương trà thì vô hình, không thể nhìn thấy, nhưng có thể cảm nhận bằng linh giác của tình yêu. Hương trà cũng tồn tại vĩnh cửu như bầu trời và cánh đồng. Như vậy, tất cả vẫn đang hiện hữu, chỉ trừ em.

→ Câu hỏi tu từ “Hương trầm bên anh, mà em đi đâu?” thể hiện nỗi nhớ thương của nhân vật trữ tình, băng khuâng, đau đáu...

Câu 3 (trang 77 sgk Ngữ văn lớp 10 Tập 2): Cảm xúc của nhân vật trữ tình mỗi lần nhắc đến “hương trầm” trong các khổ thơ có gì giống nhau và khác nhau? Từ đó, em hiểu như thế nào về nhan đề Đi trong hương trầm?

Trả lời:

- Mỗi lần nhắc đến “hương trầm” trong các khổ thơ, nhân vật trữ tình lại có những cảm xúc khác biệt:

+ “Một thoáng hương trầm”: Hương trầm thoảng nhẹ, khiến “anh” nhớ về những kỉ niệm bên nhau

+ “Hương trầm bên anh, mà em đi đâu?": Bơ vơ, lạc lõng khi mất “em”.

+ “Hương trầm xông xao”: Tình yêu hiện hữu, gần gũi, thiên liêng.

- Từ đó, em hiểu về nhan đề Đi trong hương trầm: Mỗi lần "đi trong hương trầm" là mỗi lần hình bóng "em" lại ùa về trong nỗi nhớ của "anh". Bởi hương trầm luôn gắn bó với "em", nên nhìn cảnh lại nhớ đến người. Và dù "em" có xa "anh" vợi vợi, nhưng chỉ cần một thoáng hương trầm cũng đủ để "ta bên nhau".

Câu 4 (trang 77 sgk Ngữ văn lớp 10 Tập 2): Hãy chỉ ra và phân tích tác dụng của các hình ảnh, từ ngữ, biện pháp tu từ được sử dụng trong khổ thơ thứ hai và khổ kết của bài thơ.

Trả lời:

- Hình ảnh: *Mây gió, trái tim, hương trầm*

- Từ ngữ: *xa cách bao lâu, đổi hương thay màu, một thoáng*

- Biện pháp tu từ: điệp từ “dù”

- Qua những từ ngữ, hình ảnh, tâm trạng bắt đầu vận động theo hương trầm. Sau một loạt những “Dù” phủ phàng và đau đớn là “Một thoáng hương trầm cho ta bên nhau”. Từ bông hoa trầm mà thấy được một trời mây hương trầm tỏa bay đến không có “em” mà vẫn có thể “cho ta bên nhau” qua “một thoáng hương trầm” thì cái liên tưởng ở đây đã có chiều hướng đi sâu vào tâm tưởng. Và như một quy luật của logic tâm hồn, khi chạm đến những gì là của tâm tưởng, của tâm thức thì sau phút đắm say sẽ là nỗi đau.

Câu 5 (trang 77 sgk Ngữ văn lớp 10 Tập 2):

Vì sao hình tượng “tràm” (hương tràm, họa tràm, lá tràm, bóng tràm) luôn gắn bó với nỗi nhớ em”? Từ đó, hãy viết một đoạn văn (khoảng 8 - 10 dòng) nói về vẻ đẹp của tình yêu luôn gắn với hình ảnh quê hương, đất nước trong bài thơ.

Trả lời:

Hình tượng “tràm” (hương tràm, họa tràm, lá tràm, bóng tràm) luôn gắn bó với nỗi nhớ em, bởi mỗi lần "đi trong hương tràm" là mỗi lần hình bóng "em" lại ùa về trong nỗi nhớ của "anh". Bởi hương tràm luôn gắn bó với "em", nên nhìn cảnh lại nhớ đến người. Và dù "em" có xa "anh" vơi vợi, nhưng chỉ cần một thoáng hương tràm cũng đủ để "ta bên nhau". Nỗi nhớ, tình yêu đã gắn kết những tâm hồn xa cách. Hương tràm, hoa tràm, lá tràm, bóng tràm.. chính là nhịp cầu nối những yêu thương. - Đoạn văn tham khảo: Đọc bài thơ “Đi trong hương tràm, ta cứ ngỡ bất cứ thứ gì liên quan đến “em” cũng trở thành Tràm. Tưởng như Tràm là em từ bao giờ rồi. Và bài thơ ngập trong hương tràm, lá tràm, gió tràm. Tràm chính là em, em có ở trong tràm. Không đắm say, không nhập tâm nhập thần cái hương tràm ấy thì làm sao mà từ bông hoa tràm trong vòm lá kia lại có thể thấy được một trời mây hương tràm tỏa bay như thế! Không gian thơ ở đây được phân định thành hai chiều không gian rõ ràng: Một chiều không gian thực tại với những cây tràm, bông tràm, lá tràm và “xa cách”, và “đổi hướng thay màu”, và “không trao anh nữa”, và thương đau... Một chiều không gian của tâm thức, tiềm thức với bóng tràm, với hương tràm, với mắt tràm, với mây tràm, với gió tràm, với “hy vọng”, với “cho ta bên nhau”... Chính vì cái không gian này nên cái ngọn gió của xứ Tháp Mười – xứ tràm – xứ em kia mới “thổi rất sâu” chứ không phải là thổi rất xa hay rất cao! Cái chiều thổi của gió là chiều của tâm hồn, chiều của nỗi nhớ, của tình yêu, của niềm hy vọng... Và có lẽ cũng bởi cái chiều không gian thứ hai này và cái chung tình của “anh” mà khiến cho cái không gian chung của bài thơ không ít mơ màng, hư ảo này bừng sáng lên trong từng câu chữ. Phải chăng đó mới chính là nỗi ám ảnh không chỉ vì mất một người yêu cụ thể, tan vỡ một mối tình cụ thể; mà cao hơn, đó là lẽ sống hướng về cái tận thiện tận mỹ của những con người có trái tim vô cùng nhạy cảm trước thiên nhiên và cuộc sống?